

Завдання 2 – го етапу Всеукраїнської олімпіади з правознавства

9 клас

2024 - 2025 н. р.

Завдання 1. Тести (максимум 10 балів).

1. Політичною передумовою виникнення держави можна вважати:

- а) утворення груп людей з протилежними інтересами; б) виникнення патріархальної сім'ї;
- в) різке зростання населення; г) покращення знарядь праці.

2. Конфедеративною рисою Європейського Союзу можна вважати:

- а) суб'єктом міжнародного права є не тільки складові ЄС, а й союз як єдине ціле;
- б) спільний бюджет формується із внесків членів ЄС;
- в) наявність подвійного громадянства;
- г) наявність єдиної грошової одиниці.

3. Право громадянина України на вільне припинення членства у політичній партії є предметом регулювання:

- а) правових норм і корпоративних норм; б) правових норм і звичаєвих норм;
- в) звичаєвих норм і корпоративних норм; г) релігійних норм і моральних норм.

4. Оберіть правильне твердження:

- а) односторонні правовідносини це такі правовідносини, учасником яких є тільки один суб'єкт;
- б) односторонні правовідносини це такі правовідносини, у яких в учасників є тільки права, однак відсутні обов'язки;
- в) односторонні правовідносини це такі правовідносини, у яких в учасників є тільки обов'язки, однак відсутні права;
- г) односторонні правовідносини це такі правовідносини, у яких одна із сторін наділена тільки правом, а інша - тільки обов'язком.

5. Поняття «протиправна поведінка» та «правопорушення» співвідносяться як:

- а) частина і ціле; б) ціле і частина; в) слова синоніми; г) слова антоніми.

6. До юридичних ознак, які характеризують необхідну оборону можна віднести:

- а) своєчасність заподіяння шкоди;
- б) вчинення правопорушення з перевищенням меж необхідної оборони є обставиною, яка пом'якшує юридичну відповідальність;
- в) уникнути посягання можна тільки шляхом заподіяння шкоди посягаючому;
- г) шкода, заподіяна у стані необхідної оборони обов'язково має бути меншою ніж відвернута.

7. Така ознака Конституції України як «конституція є базою поточного законодавства» означає, що:

- а) конституція містить норми, які одночасно можуть бути основою галузевих правових норм;
- б) конституція є первинним елементом, на якому засновуються права та обов'язки більшості суб'єктів державного і суспільного життя;
- в) внести зміни до Конституції набагато складніше, ніж внести зміни до звичайного закону. У деяких випадках для цього потрібен референдум;
- г) нормативно-правові та міжнародно-правові акти повинні відповідати Конституції.

8. Офіційне тлумачення Конституції України здійснюється у зв'язку із зверненням до Суду із:

- а) конституційним зверненням; б) конституційним позовом;
- в) конституційною скаргою; г) конституційним поданням.

9. Видом юридичної відповідальності, за якої особа може понести відповідальність добровільно є:

- а) кримінальна; б) адміністративна; в) цивільна; г) дисциплінарна.

10. Петро придбав у магазині кулінарну книгу для потреб сім'ї. Правовідносини, у які Петро вступив із магазином є:

- а) односторонніми, договірними, майновими, абсолютними, трудовими, пасивними;
- б) односторонніми, позадоговірними, немайновими, відносними, цивільними, активними;
- в) двосторонніми, договірними, майновими, відносними, цивільними, активними;
- г) двосторонніми, позадоговірними, немайновими, абсолютними, сімейними, пасивними.

Завдання 2. Вставте пропущені слова у визначення правових термінів (максимум 10 балів):

1. Громадянство – це ..... правовий зв'язок людини з державою, який виражається в сукупності їхніх ..... прав та обов'язків.
2. Джерело права – це офіційний спосіб ..... відображення правових норм з урахуванням їхнього ..... змісту та умов, за яких були прийняті та санкціоновані державою та суспільством.
3. Конституція – це Основний закон, який визначає ..... устрій, порядок і принципи функціонування представницьких, виконавчих та судових органів влади, виборчу систему, права й ..... держави, суспільства та громадян.

4. Правовідносини – це суспільні відносини, що врегульовані нормами права та виникають у результаті їх ..... й породжують ..... права та обов'язки між суб'єктами, які беруть у них участь.
5. Юридична відповідальність – це обов'язок правопорушника зазнати .....наслідків майнового або .....характеру за вчинення правопорушення.

Завдання 3. Поясніть, у чому полягає відмінність між (максимум 15 балів):

1. Нормативним актом та нормативним договором. 2. Правами та свободами. 3. Органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

Завдання 4. Логічні пари (максимум 4 балів)

1. Визначте відповідність між категоріями осіб та їх ознаками

1) біженець; 2) іноземець; 3) апатрид; 4) іммігрант:

а) особа без громадянства; б) іноземець чи особа без громадянства, що отримали відповідний дозвіл на постійне проживання в Україні; в) особа з подвійним громадянством; г) громадянин іноземної держави; д) особа, яка не є громадянином України і внаслідок цілком обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства, належності до певної соціальної групи або політичних переконань за межами країни своєї громадянської належності не може користуватися захистом країни або не бажає користуватися ним внаслідок таких побоювань; д) особа, змушена раптово тікати зі свого будинку в результаті збройного конфлікту, внутрішньої ворожнечі, систематичних порушень її прав як людини або стихійних лих і знаходиться на території власної країни.

Завдання 5. Задача (максимум 6 балів)

Розв'яжіть задачу № 1.

За нижче поданою інформацією визначте складники державного ладу.

Держава складається з територій шістнадцяти земель, що входять до її складу. Політична система держави ділиться на два рівні: центральний та регіональний. На кожному з рівнів існують власні органи законодавчої, виконавчої та судової влади. Державу очолює президент, який обирається парламентом. Уряд формується коаліцією депутатських фракцій. Державна влада здійснюється на основі вільної і рівної участі громадян і їх об'єднань в управлінні державою, гарантується здійснення прав і свобод громадян і меншостей відповідно до міжнародних стандартів прав людини. Свобода людини, її діяльність, вчинки, вільне підприємництво мають повну підтримку з боку держави і гарантуються системою законів, перед якими всі рівні.

Завдання 6 (максимум 10 балів)

Назвіть не менш як десять ознак держави.

Максимальна кількість балів за виконання всіх завдань – 55.

Час виконання - 3 години.

Завдання 2 – го етапу Всеукраїнської олімпіади з правознавства

10 клас

2024 – 2025 н.р.

Завдання 1. Тести (максимум 10 балів).

1. До складу території держави НЕ входить:

- а) суходіл у міжнародно визнаних кордонах держави;
- б) повітряний простір над суходолом у міжнародно визнаних кордонах держав;
- в) територія антарктичної станції, власником якої є держава;
- г) прибережні морські води.

2. «Закон може забороняти лише дії, шкідливі для суспільства. Все, що не заборонено законом, дозволено, і ніхто не може бути примушений робити те, чого закон не приписує». Який тип правового регулювання закріплено цією нормою?

- а) загальнодозвільний;
- б) спеціальнодозвільний;
- в) загальнозаборонний;
- г) абсолютно дозвільний.

3. Юридичний вчинок як різновид юридичного факту у цивільному праві може породжувати такий правовий наслідок як:

- а) визнання права власності на річ, яке оспорювалося іншими особами;
- б) виникнення майнових та особистих немайнових прав інтелектуальної власності;
- в) припинення особистих немайнових прав інтелектуальної власності;
- г) виникнення права власності на річ на платній основі.

4. Прикладом такого способу захисту сімейного права як встановлення правовідношення є:

- а) визнання шлюбу недійсним; б) встановлення режиму окремого проживання;
- в) усиновлення; г) стягнення аліментів.

5. Різновидом трудового договору за строками, який має деякі схожі риси із цивільно – правовим договором про працю є:

- а) безстроковий договір;
- б) договір на час виконання певної роботи;
- в) строковий трудовий договір для заміни тимчасово відсутнього працівника;
- г) строковий трудовий договір не пов'язаний із заміною тимчасово відсутнього працівника;

6. «Негативним» законодавцем може вважатися:

- а) Конституційний Суд України; б) Верховний Суд України; в) Президент України; г) Кабінет Міністрів України.

7. Дмитро викрав із магазину мотоцикл вартістю 3 тис. грн. внаслідок цього він вступив у правовідносини, які є:

- а) цивільними, майновими, відносними, договірними, одноактними, регулятивними, односторонніми;
- б) адміністративними і цивільними одночасно, немайновими у відносинах з державою і майновими у відносинах із суб'єктом, якому завдано майнової шкоди, відносними, позадоговірними, триваючими, охоронними, односторонніми;
- в) адміністративними, особистими немайновими, абсолютними, договірними, триваючими, регулятивними, двосторонніми;
- г) кримінальними і цивільними одночасно, немайновими у відносинах з державою і майновими у відносинах із суб'єктом, якому завдано майнової шкоди, абсолютними, позадоговірними, триваючими, охоронними, односторонніми.

8. Службовою особою, яка безпосередньо покликана сприяти реалізації прав суб'єктів кримінального провадження є:

- а) криміналіст; б) слідчий; в) прокурор; г) детектив.

9. Договір майнового найму:

- а) є одностороннім, оплатним, може бути як реальним, так і консенсуальним;
- б) є двостороннім, оплатним, може бути як реальним, так і консенсуальним;
- в) є реальним, оплатним, може бути як одностороннім, так і двостороннім;
- г) є консенсуальним, двостороннім, може бути як оплатним, так і безоплатним.

10. Судове чи адміністративне рішення з конкретної юридичної справи, якому надається обов'язкове значення під час вирішення всіх аналогічних справ - це:

- а) правовий звичай; б) нормативно – правовий акт; в) нормативний договір. г) правовий прецедент.

Завдання 2. Вставте пропущені слова у визначення правових термінів (максимум 10 балів):

1. Цивільний договір - це ..... учасників цивільно – правових відносин спрямована на виникнення, ... або припинення цивільних прав та обов'язків.

2. Професія (вид занять) - це сукупність близьких за ..... функціями видів трудової діяльності, що можуть вимагати певної професійної та/або ..... кваліфікації працівника

3. Робочий час - час, протягом якого працівник відповідно до правил ..... трудового розпорядку зобов'язаний виконувати трудові обов'язки, передбачені ..... договором.

4. Кримінальне правопорушення - це передбачене Кримінальним кодексом суспільно ..... винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене ..... кримінального правопорушення.

5. Імпічмент - це особливий порядок обвинувачення ..... осіб держави (президентів, міністрів, суддів та ін.), передбачений ..... ряду країн.

Завдання 3. Поясніть у чому полягає відмінність між (максимум 15 балів):

1. Органами державної влади та органами місцевого самоврядування. 2. Набуттям громадянства та припиненням громадянства. 3. Адміністративною відповідальністю неповнолітніх та кримінальною відповідальністю неповнолітніх.

Завдання 4. (максимум 11 балів).

Логічні пари (максимум 8 балів).

1. Визначте відповідність між видами правових норм та їх змістом:

1) імперативні; 2) диспозитивні; 3) регулятивні; 4) спеціалізовані;

а) визначають порядок відносин між їх учасниками шляхом встановлення їхніх прав та обов'язків; б) в не є обов'язковими для виконання, але орієнтують учасників правовідносин на найдоцільніший варіант поведінки; в) забезпечують дію регулятивних і охоронних норм; г) зобов'язують безумовно додержуватись встановлених у них правил, невиконання яких зумовлює правові наслідки; д) допускають варіанти у поведінці учасників правовідносин.

2. Визначте відповідність між способом захисту цивільного права та інтересу і прикладом його застосування:

1) припинення дії, яка порушує право; 2) визнання права; 3) примусове виконання обов'язку в натурі; 4) зміна правовідношення;

а) розірвання договору; б) відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника; в) відшкодування збитків; г) покладання на боржника нового обов'язку; д) забезпечення позову.

Логічна послідовність (максимум 3 бала):

3. Розташуйте у правильній послідовності зростання обсягу трудової дієздатності з віком:

а) виникнення права на укладення договору про повну матеріальну відповідальність;
б) виникнення права самостійного працевлаштування;
в) виникнення права прийняття на роботу у вільний від навчання час за згодою одного з батьків;
г) виникнення права бути прийнятим на роботу за згодою одного з батьків.

Завдання 5. Задача (максимум 5 балів)

Розв'яжіть задачу.

Визначте у кожній із нижченаведених ситуацій підставу припинення права власності:

Ситуація 1. Василь скоїв умисне вбивство з корисливих мотивів.

Ситуація 2. Під час проведення рятувальних робіт, зумовлених паводком, виникла необхідність використати надувний човен Гаврила, який належав йому на праві приватної власності.

Ситуація 3. Товариство з обмеженою відповідальністю «Компакт», якому на праві власності належало кілька виробничих приміщень, було поділено на товариство з обмеженою відповідальністю «Компакт – 1» та «Компакт – 2».

Ситуація 4. Микола, який був власником будинку, під заставу якого отримав кредит у банку, не зміг повернути отримані в банку кошти у строк, встановлений договором.

Ситуація 5. Батько подарував дочці автомобіль.

Завдання 6 (максимум 9 балів).

Надайте перелік основних засад судочинства, які містить Конституція України.

Максимальна кількість балів за виконання всіх завдань - 60.

Час виконання – 3 години.

Завдання 2 – го етапу Всеукраїнської олімпіади з правознавства

11 клас

2024 – 2025 н. р.

Завдання 1. Тести (максимум 10 балів):

1. Відсторонення водіїв від керування транспортним засобом є:

- а) заходом адміністративної відповідальності;
- б) заходом адміністративного запобігання;
- в) заходом адміністративного припинення;
- г) заходом адміністративного попередження.

2. До загальних умов вступу на державну службу НЕ належить:

- а) володіння державною мовою;
- б) наявність вищої освіти;
- в) проходження спеціальної перевірки;
- г) проходження військової служби.

3. Право власності на новозбудований приватний житловий будинок на загальних підставах виникає з моменту:

- а) прийняття в експлуатацію;
- б) завершення будівництва;
- в) державної реєстрації права власності;
- г) отримання витягу з державного реєстру речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень про реєстрацію права власності.

4. Піклувальник може давати згоду:

- а) на укладення договору дарування між своїм підопічним та своєю дружиною, в якому остання виступає як дарувальник;
- в) на укладення договору позички між своїм підопічним та своїм братом, де останній виступає як користувач;
- г) на укладення кредитного договору між своїм підопічним та банком, де підопічний виступає як позичальник;
- г) на складення своїм підопічним заповіту.

5. До запобіжних заходів у кримінальному провадженні НЕ належить:

- а) особисте забов'язання; б) особиста порука; в) застава; г) арешт.

6. Стосовно відповідності Конституції України чинних міжнародних договорів України або тих міжнародних договорів, що вносяться до Верховної Ради України для надання згоди на їх обов'язковість Конституційний Суд України:

- а) ухвалює рішення; б) надає висновки; в) постановляє ухвали; г) видає забезпечувальні накази.

7. Використання малолітнього для заняття жебрацтвом і втягнення малолітнього у заняття жебрацтвом розглядаються, як діяння, за які:

- а) в залежності від наслідків настає або адміністративна, або кримінальна відповідальність;
- б) настає адміністративна відповідальність;
- в) настає кримінальна відповідальність, передбачена однією статтею Кримінального кодексу;
- г) настає кримінальна відповідальність, передбачена двома різними статтями Кримінального кодексу.

8. До тарифної системи оплати праці належить:

- а) мінімальна заробітна плата;
- б) посадовий оклад;
- в) відрядні розцінки;
- г) компенсація витрат у зв'язку зі службовим відрядженням.

9. Оберіть правильне твердження:

- а) сімейно-правові санкції, на відміну від цивільно-правових, можуть передбачати припинення правового зв'язку між учасниками сімейно - правових відносин, коли підстава для виникнення цього зв'язку залишається;
- б) якщо цивільно - правова відповідальність носить виключно немайновий характер, то відповідальність учасників сімейно – правових відносин - здебільшого майновий;
- в) з точки зору базової галузі приватного права (цивільного) як шлюбний договір, так і трудовий, можуть вважатися реальними і двосторонніми;
- г) сторонами як договору доручення, так і договору дарування, можуть бути тільки фізичні особи.

10. Особа, яка претендує на заняття нотаріальною діяльністю, повинна мати стаж у галузі права не менш як:

- а) п'ять років; б) шість років; в) два роки; г) три роки.

Завдання 2. Вставте пропущені слова у визначення правових термінів (максимум 10 балів):

- 1. Упущена вигода - це ....., які особа могла б ..... одержати за звичайних обставин, якби її право не було порушено.
- 2. Хуліганство - це грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжується ..... зухвалістю чи ..... цинізмом.
- 3. Національна поліція України (поліція) - це ..... орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом ..... охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.
- 4. Державний суверенітет - це ....., самостійність, повнота, єдність та неподільність державної влади в середині країни та рівноправність і ..... у зовнішніх зносинах.

5. Місцеве самоврядування в Україні - це гарантоване державою право та реальна ..... територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста - самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування ..... питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

Завдання 3. Поясніть у чому полягає відмінність між (максимум 15 балів):

1. Визнанням шлюбу недійсним та розірванням шлюбу. 2. Роботодавцем та працівником. 3. Підбурювачем до скоєння кримінального правопорушення та пособником кримінального правопорушення.

Завдання 4. Логічні пари (максимум 8 балів):

1. Визначте відповідність між обставинами, які виключають злочинність діяння та умовами їх правомірності:

1) діяння, пов'язане з ризиком; 2) виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації; 3) фізичний примус; 4) психічний примус;

а) позбавлення можливості працівником охорони діяти у зв'язку з тим, що його було зв'язано та ізольовано; б) наявність об'єктивної ситуації, що свідчить про необхідність досягнення значної суспільно-корисної мети; в) особа під погрозою застосування фізичного насильства відключила сигналізацію у банку, не перевищивши при цьому меж крайньої необхідності; г) від суспільно небезпечного посягання можуть захищатися, зокрема, суспільні інтереси та інтереси держави; д) дії не повинні бути пов'язані із умисним вчиненням особливо тяжкого злочину поєданого з насильством над потерпілим.

2. Визначте відповідність між парами договорів та спільними ознаками пар цих договорів:

1) шлюбний і цивільний; 2) трудовий і цивільний; 3) цивільний і господарський; 4) трудовий і шлюбний;

а) обидва договори можуть укладатися як в усній, так і в письмовій формі; б) обидва договори укладаються тільки в усній формі; в) за взаємним становищем сторін обидва договори є горизонтальними, але один з них може бути вертикальним; г) обидва договори укладаються в письмовій формі, але один з них може бути укладений також в усній формі; д) обидва договори укладаються на користь самих осіб, однак можуть укладатися і на користь третіх осіб.

Завдання 5. Задачі (максимум 13 балів):

Розв'яжіть задачу № 1 (8 балів).

10 жовтня 2024 р. власник автомобіля „Вольво” Чопей, під'їхав на своєму авто до подвір'я власного будинку, щоб забрати теку з паперами. Дверцята машини були залишені відкритими, двигун не було вимкнено. Після того як Чопей зайшов до будинку, Власенко сів у машину, натиснув на педаль та різко зірвався з місця. Перевищивши швидкість руху, він зробив наїзд на пішохода Валентинова, не дивлячись на те, що у нього (Власенка) існувала технічна можливість зупинити автомобіль і, таким чином, уникнути наїзду. Внаслідок отриманої травми у Валентинова виник тривалий розлад функцій правої ноги і мовлення. Оскільки власником „Вольво” був Чопей, то саме від нього Валентинов вимагав відшкодування моральної та фізичної шкоди. Чопей проти цього заперечував, стверджуючи, що його вина відсутня, оскільки він не був за кермом автомобіля, а відповідальність за шкоду завдану джерелом підвищеної небезпеки має понести не його власник, а володілець. Хто має відшкодувати шкоду завдану здоров'ю Валентинова і моральну шкоду? Свою відповідь обґрунтуйте.

Розв'яжіть задачу № 2 (5 балів).

Визначте, який саме спосіб захисту сімейного права та інтересу судом треба обрати у кожній із нижче запропонованих ситуацій:

Ситуація 1. Подружжя Кравченків бажає оформити через суд роздільне проживання.

Ситуація 2. Після трагічної загибелі батьків семирічного Артура його тітка Горпина хоче його усиновити.

Ситуація 3. Калина не бажає перебувати у шлюбі з Дмитром, який було укладено на вимогу покійного батька Калини всупереч її волі.

Ситуація 4. Після розірвання шлюбу з Іриною, Дмитро ухиляється від надання утримання двом малолітнім дочкам. Ірина хоче через суд примусити свого колишнього чоловіка надавати утримання дітям.

Ситуація 5. За рішенням суду після розірвання шлюбу між Галиною та Миколою, місцем проживання малолітніх дітей було визначено їх проживання з матір'ю. Однак, всупереч рішенням суду, Микола забрав дітей до себе і категорично відмовився їх повернути матері. Галина хоче повернути дітей.

Завдання 6. (максимум 9 балів)

Надайте перелік випадків, у яких укладення трудового договору у письмовій формі є обов'язковим.

Максимальна кількість балів за виконання всіх завдань – 65.

Час виконання – 3,5 години.